

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 606/2021-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára (sudca spravodajca), zo sudkyne Jany Laššákovej a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **ESET, spol. s r. o.**, Einsteinova 24, Bratislava, IČO 31 333 532, zastúpenej Advokátskou kanceláriou Paul Q, s. r. o., Karadžičova 2, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Pavol Blahušiak, proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 16 Co 29/2021 z 30. apríla 2021 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. júla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na zachovanie dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia.

2. Z ústavnej sťažnosti a pripojených príloh vyplýva, že sťažovateľka ako navrhovateľka podala žalobu na ochranu mena a dobrej povesti právnickej osoby, ktorou sa domáhala, aby súd určil, že

žalovaný poslanec Mgr. PhDr. Ľuboš Blaha, PhD. (ďalej len ako „žalovaný“), neoprávnenne zasiahol do práv sťažovateľky na ochranu jej dobrej povesti zverejnením v žalobe špecifikovaných statusov a videí na facebookovom profile žalovaného, odstránil ich zo svojho facebookového profilu, prikázal mu zverejniť na facebookovom profile ospravedlnenie po dobu troch mesiacov, zaslať sťažovateľke ospravedlnenie v písomnej forme a nahradiť trovy konania. Uvedená žaloba bola na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) zaregistrovaná pod sp. zn. 9 C 32/2019. Následne sťažovateľka v označenom konaní podaním z 9. januára 2020 doručila okresnému súdu zmenu žaloby a návrh na nariadenie neodkladného opatrenia, ktorým žiadala, aby súd uložil povinnosť žalovanému odstrániť zo svojho facebookového profilu status zverejnený 14. novembra 2019 o 5.29 h a uložil povinnosť žalovanému zdržať sa zverejňovania informácií o tom, že sťažovateľka alebo ktorýkoľvek z jej produktov bude dohliadať na voľby do Národnej rady Slovenskej republiky, ktoré sa budú konať 29. februára 2020 (ďalej len „voľby“), že produkt sťažovateľky bude použitý na sčítanie hlasov vo voľbách a že používaním produktov sťažovateľky Štatistickým úradom Slovenskej republiky bude ohrozený legálny a legitímny priebeh volieb. Okresný súd uznesením č. k. 9 C 32/2019-370 z 10. februára 2020 rozhodol o návrhu sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia tak, že nariadil žalovanému odstrániť požadovaný facebookový status zverejnený 14. novembra 2019 o 5.29 h, uložil mu sťažovateľkou požadovanú povinnosť zdržať sa zverejňovania informácií a uložil povinnosť odstrániť aj facebookový status žalovaného zverejnený 23. januára 2020 o 18.42 h. V odôvodnení svojho označeného rozhodnutia dospel k záveru, že z listinných dôkazov predložených sťažovateľkou mal osvedčenú dôvodnosť a trvanie nároku, ktorému sa má poskytnúť ochrana. Ďalej konštatoval, že predložené dôkazy preukazujú potrebu, aby boli neodkladne upravené pomery strán vo forme neodkladného opatrenia. Rovnako konštatoval, že preukázané šírenie nepravdivých informácií o sťažovateľke bez relevantných súvislostí presahuje hranicu prípustnej kritiky, poškodzuje práva a dobrú povesť sťažovateľky, preto mal za osvedčené, že je potrebné dať prednosť ochrane dobrej povesti sťažovateľky pred právom žalovaného na slobodu prejavu.

3. Proti označenému uzneseniu okresného súdu podal žalovaný odvolanie, ktorým žiadal odvolaním napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie zmeniť a návrh sťažovateľky zamietnuť. Podstatou jeho odvolania bola námietka nesprávneho právneho posúdenia, keď okresný súd nebral do úvahy jeho postavenie poslanca a právo na slobodu prejavu týkajúce sa vecí verejného záujmu o subjektoch potenciálne ovplyvňujúcich slobodnú politickú súťaž, neosvedčenie naliehavej potreby dočasnej úpravy pomerov strán konania, neosvedčenie bezprostredne hroziacej ujmy, neosvedčenie hrozby zhoršenia postavenia sťažovateľky, ani to, z čoho má sťažovateľka reálnu dôvodnú obavu. Žalovaný bol toho názoru, že v okolnostiach veci išlo o politický prejav, kritiku sťažovateľky, ktorej vlastníci sa využívaním mediálneho a ekonomického vplyvu zapájajú do politického života. Žalovaný poukázal tiež na to, že súd prvej inštancie napadnutým uznesením nariadil odstrániť celý status, ktorý však už upravil 16. januára 2020 (pred vydaním rozhodnutia súdu prvej inštancie, pozn.) tak, že pasáže týkajúce sa sťažovateľky odstránil.

4. Krajský súd o odvolaní žalovaného rozhodol napadnutým uznesením, ktorým zmenil rozhodnutie súdu prvej inštancie tak, že návrh sťažovateľky na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

V odôvodnení svojho rozhodnutia dospel k záveru, že sťažovateľka sa vo vzťahu k statusu zverejnenom 14. novembra 2019 o 5.29 h domáhala úpravy pomerov zhodne ako vo veci samej, teda v tejto časti sa *de facto* domáhala konečnej úpravy pomerov medzi stranami (bod 53). Konštatoval, že pri osvedčovaní návrhom žiadaného neodkladného opatrenia, ktoré konzumuje vec samu, pri posúdení proporcionality konštatoval, že z povahy veci je nariadenie takéhoto neodkladného opatrenia prípustné len výnimočne, keď aj bez najmenších pochybností je zjavné, že namietané výroky sú verbálnymi útokmi (tzv. hate speech), nenávistné, podnecujúce k násiliu a intolerancii, a teda že akékoľvek oneskorenie by sťažovateľke spôsobilo ťažko napravitelnú majetkovú či nemajetkovú ujmu, teda by spĺňali podmienku bezprostrednej nevyhnutnosti okamžitého zásahu (bod 60). Okresnému súdu vytkol, že v odôvodnení jeho rozhodnutia absentujú úvahy o realizovanom teste proporcionality, ďalej tiež upriamil pozornosť na skutočnosť, že okresný súd vyhovel nariadením neodkladného opatrenia v časti odstránenia celých statusov napriek tomu, že sa týkajú aj iných subjektov, čo zakladá čiastočne nedostatok aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky vo vzťahu k výroku ako celku (bod 61 odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu). Krajský súd po vecnom a právnom zhodnotení relevantných skutočností dospel k záveru, že sťažovateľka neosvedčila splnenie zákonných predpokladov na nariadenie neodkladného opatrenia, neosvedčila potrebu neodkladnej úpravy pomerov medzi stranami, pričom z výrokov žalovaného nevyplýva zjavná nezákonnosť vyžadujúca okamžitý zásah. Preto napadnuté uznesenie okresného súdu zmenil tak, že návrh sťažovateľky zamietol (bod 64 odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu).

5. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka ústavnú sťažnosť a napadnutému uzneseniu výlučne vo vzťahu k príspevku 1 (facebookový status zverejnený 14. novembra 2019 o 5.29 h, pozn.) vytýka nedostatok odôvodnenia a arbitrárnosť rozhodnutia. Argumentuje tým, že krajský súd sa dostatočne nezaoberal a nevysporiadal s jej argumentáciou odôvodňujúcou potrebu okamžitej úpravy pomerov. V tejto súvislosti za relevantný dôvod považovala svoj názor, že ide o vykreslenie jej osoby ako subjektu, ktorej konanie je škodlivé, nelegitímne, ktoré môže byť vnímané ako obvinenie z páchania závažnej trestnej činnosti. Vyslovila tiež názor, že nie je dôvodné dokazovať skutočnosti všeobecne známe, teda nie je potrebné detailne zdôvodňovať, či a ako môže dotknutú osobu poškodiť napr. nepravdivé tvrdenie o tom, že je vrah, čo v okolnostiach posudzovanej veci zodpovedá situácii, že výroky žalovaného museli negatívnym spôsobom poškodiť jej dobrú povest' tvrdením, že sa dopustí volebného podvodu. Druhá námietka spočíva v arbitrárnom závere formulovaného krajským súdom, že sťažovateľka nevysvetlila, v čom má spočívať vzostupnosť intenzity príspevkov. Sťažovateľka v tomto smere poukázala na dva ďalšie príspevky, v ktorých žalovaný ďalej „bičoval“ emócie tým, že vyhlásil, že sa nenechá zastrašiť. Z uvedeného má byť zrejmé, že mal v úmysle počas predvolebnej kampane naďalej šíriť klamstvá. Tretia námietka spočíva v nedostatočnosti testu proporcionality, keď z odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu nie je zrejmé, z čoho vychádzal, keď dospel k záveru, že ide o neproporčnú ujmu žalovaného.

6. Na základe tejto argumentácie sťažovateľka žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej označených práv napadnutým uznesením krajského súdu, napadnuté rozhodnutie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Tiež žiada nahradiť trovy konania.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd už niekoľkokrát deklaroval, že pristupuje k preskúmvaniu neodkladných opatrení veľmi zdržanlivo a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení neodkladného opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie dochádza len za celkom výnimočných okolností. Ústavný súd môže zasiahnuť do rozhodnutí všeobecných súdov o neodkladných opatreniach iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (pozri aj IV. ÚS 82/09). Navyše, návrh na nariadenie neodkladného opatrenia možno podať aj opakovane, pokiaľ dôjde k zmene pomerov.

8. Aj Európsky súd pre ľudské práva pripúšťa, že vo výnimočných prípadoch, napríklad keď účinnosť neodkladného opatrenia závisí od rýchleho rozhodovacieho procesu, nemusí byť možné okamžite splniť všetky požiadavky čl. 6 dohovoru. Za nevyhnutnú a neodňateľnú záruku považuje Európsky súd pre ľudské práva nezávislosť a nestrannosť súdu. Pripúšťa však, že iné procesné záruky sa môžu uplatniť iba v rozsahu, ktorý je zlučiteľný s povahou a účelom neodkladného opatrenia. Preto je potrebné preukázať, že vzhľadom na účel konania o neodkladnom opatrení v danom prípade nie je možné uplatniť jednu alebo viac konkrétnych procesných záruk bez toho, aby došlo k neprimeranému narušeniu cieľa, ktorý sa sleduje neodkladným opatrením (Micallef proti Malte, rozsudok z 15. 10. 2009, § 86).

9. Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním ústavnej sťažnosti považuje za potrebné poukázať aj na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony. Pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležité odôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať (napr. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06).

10. Podľa judikatúry ústavného súdu odôvodnenie rozhodnutia nemusí dať odpoveď na každý argument, poznámku či pripomienku účastníka konania, ktorý ju nastolil. Je však nevyhnutné, aby spravodlivé súdne rozhodnutie reagovalo na podstatné a relevantné argumenty účastníka konania a aby mu dalo jasnú odpoveď na riešenie konkrétneho právneho problému (obdobne napr. II. ÚS 193/06, III. ÚS 198/00, III. ÚS 200/09). Ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (II. ÚS 410/06, Georiadis c. Grécko z 29. 5. 1997, Higgins c. Francúzsko z 19. 2. 1998).

11. Odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu podľa názoru ústavného súdu zodpovedá požiadavkám riadneho odôvodnenia rozhodnutia o neodkladnom opatrení, ktoré má len dočasný charakter, je vnútorne konzistentné a zrozumiteľné, pričom sa zaoberá pre posúdenie veci relevantnými skutočnosťami.

12. Krajský súd, vychádzajúc z tvrdení sťažovateľky, ako aj rozhodných okolností veci, v odôvodnení svojho napadnutého uznesenia dospel ku kľúčovému záveru, že sťažovateľkou uvádzané skutočnosti neosvedčujú splnenie zákonných predpokladov na nariadenie požadovaného neodkladného opatrenia, teda že by vyžadoval neodkladnú úpravu pomerov medzi stranami sporu v tom zmysle, že by sťažovateľkou označený status zverejnený 14. novembra 2019 o 5.29 h spadol do kategórie nenávistných výrokov podnecujúcich k násiliu a pod., pri ktorých z ich povahy vyplýva bezprostredná nevyhnutnosť okamžitého zásahu (bod 60 v spojení s bodom 64 odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu).

13. V inkriminovanom statuse žalovaný okrem iného uviedol problémové výroky, ktoré sťažovateľku viedli k podaniu návrhu: „*ESET bude dohliadať na voľby*“, „*na voľby bude dohliadať antivirový systém ESET*“ a „*má fakt táto firma dohliadať na elektronické sčítavanie hlasov*“ a v nadväznosti na to vyslovil názor, že uvedené skutočnosti predstavujú „*ohrozenie národnej bezpečnosti*“ a „*tu hrozí kolosálny volebný podvod*“.

14. Ústavný súd po preskúmaní obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu sa nestotožňuje s tvrdením sťažovateľky, že krajský súd neposkytol v odôvodnení dostatočný základ (úvahy) pre test proporcionality, ktorý na pomerne veľkom priestore vo všeobecnosti analyzoval a následne aj dostatočným spôsobom vyhodnotil. Z odôvodnenia jeho rozhodnutia je zrejmé, že subjekt, ktorý mal zasiahnuť do práv sťažovateľky, je poslancom Národnej rady Slovenskej republiky (privilegovaný subjekt verejnej debaty), status v napadnutej časti (týkajúcej sa sťažovateľky, pozn.) bol prednesený v rámci predvolebnej kampane a týkal sa verejného záujmu, a to procesu volieb, teda nepochybne sledoval legitímny cieľ a možno ho vnímať aj ako politický prejav (bod 52 a 57 odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu). Samotná povaha výrokov na adresu sťažovateľky má podľa názoru ústavného súdu skôr povahu pochybností ako kategorických tvrdení, čo však ale nevyklučuje ich prípadný difamačný charakter. Ústavný súd v tomto smere konštatuje, že nemá ambíciu prejudikovať, či výrokmi žalovaného došlo k neoprávnenému zásahu do dobrej povesti sťažovateľky (to je úlohou všeobecného súdu konajúceho vo veci samej), ale hodnotiac povahu citovaných výrokov, konštatuje, že sťažovateľka ani v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu neosvedčila, že existovala neodkladná potreba upraviť pomery strán konania opatrením spočívajúcim v okamžitom zásahu a že ju dostatočne a presvedčivo zdôvodnila v návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia. Sťažovateľkou predložené dôkazy o stupňovaní intenzity výrokov s poukazom na výrok, že žalovaný sa nenechá umlčať, ani podľa názoru ústavného súdu nepredstavujú splnenie predpokladu neodkladnej úpravy pomerov medzi stranami z dôvodu zvyšovania intenzity zásahov. Skôr ide o špekulatívnu

konštrukciu než o osvedčenie naliehavosti zásahu vo forme odstránenia statusu, ktorý je zároveň aj predmetom žaloby vo veci samej. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje aj na názor krajského súdu, ktorý konštatoval, že vzhľadom na počet žalovaných statusov na sociálnej sieti (34), ako aj časové súvislosti (predchádzajúce zásahy) nie je zrejmé, k akému prehlbovaniu závažných škôd v podobe zníženia dobrej povesti a poškodenia reputácie má dochádzať v dôsledku pretrvávajúcej existencie práve tohto statusu (bod 50 odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu). Pokiaľ ide o tvrdenie sťažovateľky, že žalovaný v citovaných výrokoch *de facto* tvrdí, že sťažovateľka zneužíva svoje produkty na nelegálne a nelegitímne ciele a že hrozí zo strany sťažovateľky páchanie trestnej činnosti, táto interpretácia podľa názoru ústavného súdu nie je celkom korektná, keďže obsah prednesených výrokov nevyklučuje aj inú interpretáciu. Pokiaľ ide o pravdivosť, resp. nepodloženosť prednesených výrokov, tá bude predmetom dokazovania vo veci samej a nie je ich možné *prima facie* považovať za dôvod zakladajúci osvedčenie naliehavej úpravy pomerov (pozri bod 11 odôvodnenia tohto rozhodnutia).

15. Vychádzajúc z uvedených úvah, ako aj s poukazom na pomerne rozsiahle odôvodnenie napadnutého uznesenia, ústavný súd konštatuje, že ho nemožno považovať za arbitrárne ani zjavne neodôvodnené. Ústavný súd tak po preskúmaní veci konštatuje, že nezistil exces alebo relevantnú súvislosť medzi napadnutým uznesením krajského súdu na jednej strane a namietaným porušením označených práv procesnej povahy podľa ústavy a dohovoru na strane druhej, ktorá by po prípadnom prijatí sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie umožňovala ústavnému súdu dospieť k záveru o ich porušení. Preto sťažnosť sťažovateľky v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

16. Sťažovateľka tiež namietala, že napadnutým uznesením krajského súdu, teda rozhodnutím o neodkladnom opatrení, došlo k porušeniu jej základného práva na zachovanie dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 ústavy. Ústavný súd, vychádzajúc z povahy napadnutého rozhodnutia všeobecného súdu (nemeritórne rozhodnutie dočasného charakteru), ako aj zo záveru o neopodstatnenom namietaní porušenia procesných práv sťažovateľky konštatuje, že sťažnosť sťažovateľky je aj v tejto jej časti potrebné odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

17. Ústavný súd nad rámec uvedeného dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti dodáva, že sťažovateľka predložila ústavnému súdu plnomocenstvo, ktoré vykazuje vadu podľa § 43 ods. 3 zákona o ústavnom súde spočívajúcu v absencii vyhlásenia, že sa udeľuje aj na zastupovanie pred ústavným súdom. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti od výzvy adresovanej sťažovateľke na odstránenie tohto nedostatku upustil, keďže ani prípadné odstránenie vady plnomocenstva by nevedlo k inému výsledku tohto konania.

18. V dôsledku konštatovania zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti v celom rozsahu sa už ústavný súd ostatnými návrhmi obsiahnutými v sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. decembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu